

Parema homse nimel

Kujutame korraks ette tüüpilist Eesti maaperet sadakond aastat tagasi. Isa, ema, lapsed ja vanavanemad, keda tuleb toetada. Kas nende mõttest oleks kunagi tulnud selline asi, et tapame kõik loomad, kulutama kõik säästud, müüme majapidamise maha, laename veel naabrite käest ka, et aasta-paar elada suhtelist muretut elu? Sellist mõtet ei oleks enamusel taluperemeestest pähegi tulnud.

Aastaid on Eestis tehtud tööd selle nimel, et järeltulevate põlvete elu oleks kergem. Kuid mitte kõigile ei ole see tähtis, meenutagem kas või, kuidas paar aastat tagasi nõudis nii mõnigi poliitik Eesti riigi vaevaga kogutud reservide käikulaskmist, kuidas kuulutati valjult, et milleks need reservid meil niisama on, jne, jne. Mida oleksime teinud täna, tõelise kriisi ajal, kui reservide kohal oleks haigutanud tühjus nagu juhtus Lätiga?

Paljud vahest ei mäleta sedagi, milline kisa tõusis, kui kaotati tulumaksukohustus ettevõttesse tagasi investeeritud kasumilt. Väideti, et koha kukub riik kokku ja läheb pankrotti. Mis juhtus tegelikult? Tänu paranenud maksusüsteemile voolas Eestisse rohkelt välisinvesteeringuid, loodi uusi töökohti, inimesed said tööd, maksid riigile makse ja kokkuvõttes riigikassa kosus priskemaks, kui ta ettevõtte kasumi maksustamisel iial kosunud oleks.

Järjest rohkem kuuleb praegu arvamusi, kuidas riik peaks sekkuma majandusse, toetama üht või teist eluala, kuni ideeni, et panku tuleks riigistama hakata. Tuletaks korra meelde, mis on riik ja kust riigile raha tuleb. See on meie ühine maksuraha ja priiskavad otsused tuleb maksta kinni maksumaksjatel kas või mitme põlve vältel.

Eesti inimeste jaoks on olnud alati tähtis teadmine selle kohta, mida jätmata maha oma lastele ja lastelastele. Riik – see oleme me kõik, kes Eestis elavad ja raha ei tule kuskilt õhust, vaid meie kõikide taskust. Kui teie enda naabrimees on elanud laia elu ja nüüd sattunud raskesse olukorda, kas te oleksite nõus tema tehtud vead kinni maksma?

Massiline riigiabi on hukatuslik ja selle tagajärjed tuleb kinni maksta järgmistel põlvadel. Reformierakond seisab vabaturumajanduse põhimõtete eest, sest ajalugu on näidanud, et see on olnud õige tee. Kui teeme täna õigeid otsuseid, järgneb majandusmööna peagi

tõus ja see on vastuseks kõikidele kahtlejatele.

Kristiina Ojaland

Uudis

Vösu lasteaias uus mängurühm

Lugejakiri

Lastetoetuse võib annetada abivajajale

Majandus

Eesti ettevõtjad suudavad eksportida

Minu kodukoht

Kiviöli ettevõtjad säilitavad optimismi

Virumaa Muuseumid tegid mullu rekordi

Sihtasutus Virumaa Muuseumid külastas mullu üle 150 000 inimese, mis on sihtasutuse jaoks senise tegevusaja rekord.

Virumaa Muuseumid on külastajate arvu kasvatanud igal aastal. 2002. aastal, kui sihtasutus Virumaa Muuseumid sündis, oli külastajaid 35 000. Samas on ka tasuliste teenuste maht kasvanud 550 000 kroonilt 12,5 miljoni kroonini.

„Külastuse kasvu tegureid on palju, kuid tooksin välja kaks,“ sõnab sihtasutuse juhataja Ants Leemets. „Esiteks pidev väljapaneku uuendamine ja teiseks hooliv suhtumine külastajatesse. Meie oleme külastajate jaoks avatud iga päev igal ajal, kui vaid tellitakse külastus ette.“

Vanad riided, kuld ja püssipauk

Kindlasti aitas Leemetsa sõnul suurendada külastatavust ka Palmse mõisas käiku läinud rahvuslik Palmse kõrts ja külalistemaja. Härrastemajas avati näitus Palmse ajaloo ja sisustati garderoob, mida külastades on võimalus selga proovida 19. sajandile iseloomulikke riideid. „Mõisa kollektiiv eesotsas direktor Maie Urbasega on teeninud külastajate soosingu, mis väljendub ka külastuste arvu kasvus,“ räägib Leemets. Rakvere linnuses kõidavad vaatatajaid lisaks käsirelvadele tulirelvad. Linnus on relvastatud musketite ja püstolitega, mis kõik tulistavad musta püssirohuga, mida suure suitsupilve järgi kerge märgata. Populaarseks on osutunud püssirohu valmistamine algkomponentidest ja siis selle kohene katsetamine.

„Tundes ette majandusraskusi, käivitasime linnuses teaduste toas alkeemia laboris kulla tootmise. Inimesed saavad seda imet näha, mis on tegelikult puhas teadus ja meie munkade leiutus,“ lausub Leemets. Eriti meeldib külastajatele see, et kõik saavad tüki kulda kaasa. Hästi läks ka kahel kultuuriprojektil. Karepal Virumaa Muuseumidele kuuluvas Kalame talus käivitus projekt „Kunstnik tuleb kulla“, kus külaliskes oli kunstnik koos ühe oma loodud teosega. Vi-

Ants Leemetsa juhitud sihtasutus Virumaa Muuseumid muudub igal aastal järjest populaarsemaks.

ru-Nigulas toimus jätkuprojektina „Pühapäevakool“, kus on esinemas käinud Eesti parimad mõtlejad alates Jaan Kaplinskist ja lõpetades Rein Langiga.

Mullu andis Virumaa Muuseumid välja ka raamatu „Rakvere linnuse

Tundes ette majandusraskusi käivitasime linnuses teaduste toas alkeemia laboris kulla tootmise. Inimesed saavad seda imet näha, mis on tegelikult puhas teadus ja meie munkade leiutus.

ajalugu“, mille autoriteks muuseumi teadusdirektor Oliver Pagel ja vanemteadur Odette Kirss. „Mullu korraldasime ka rahvusvahelisi üritusi nagu „Teadlaste öö“ koostöös AHHA-ga

ja „Muuseumi öö“, mis andsid hea tunde, et tegutseme koos teiste Euroopa maadega ühel ajal ühise eesmärgi nimel,“ sõnab Leemets.

Eesti Vabariigi 90. aastapäevaks avati näitus „Sünnist saadik Eesti“, kus kasutati noortele omast suhtluskeelt ja näitus osutus populaarseks. Selle näituse üks osa, „Vabadussõda“, oli väljas Tartus näitusel „Kaitsemüsteerium“, samuti Riigikogus ja ringleb praegu Tallinna koolides.

„Rahulolu pakub ka teadmine, et suutsime jätkata konserveerimistöid Rakvere ja Toole linnustes ning see, et Palmse sai EASilt toetuse 20 miljoni kroonisele projektile,“ võtab Leemets läinud aasta kokku.

Mitu uut ideed

Tänavust aastat alustati näitusega „Elu 69“ ehk erootika Eesti kaasaegses kunstis. „Näitus leidis elavat vastukaja kolmes telekanalis ja mitme ajalehe veergudel. Külastajate hulgas

on nii noori kui pensionäre,“ räägib Leemets. Palmse mõisas on tähtsaim eesmärk realiseerida 20 miljoniline europrojekt, mille tulemusena valmib endises linnaserehis koolituskeskus ja rajatakse regulaarpark 18. sajandil tehtud projekti alusel.

Rakvere linnuses avatakse ravitsetuba, mis võimaldab haigeid külastajaid ravida keskaegsel viisil. Seal lastakse aadrit ja selgitatakse, milline toiduaine millele mõjub. „Alkeemikutest mungad on leiutanud uusi asju ja neidki saavad külastajad näha. Näiteks tehakse mõne sekundiga veest jääd ja romantikutele tuleb roosi katse. Kui ikka ei armasta, siis roos puruneb kildudeks,“ selgitab Leemets.

Rakveres tuleb tänavu ka näitus „Asjad, mida me ihaldasime“, mis loodetakse avada septembris ja Karepal hakatakse sellel aastal korraldama üritusi, kus esinevad noored luuletajad.

Juhtkiri

Tulevik jäi kärpimata

Viimased nädalad on möödunud kärpimis- uudeste tähe all. Valminud kokkuhoidkava toob jõustumisel kärpeid paljudes eluvaldkondades ja puudutab kõiki inimesi. Võib ka öelda, et alles nüüd hakkame mõistma, kui hea on elu Eestis viimastel aastatel olnud. Riigikassasse tuli raha piltlikult väljendudes uksest ja aknast, palgad ja pensionid (aga ka hinnad) kasvavad hoogsalt, ettevõtjatel polnud ülearu põhjust uute turgude vallutamise nimel pingutada või kvaliteedile ja tootarendusele tähelepanu pöörata, sest kaubaks läks kõik.

Praegu küsitakse, miks oleme selles seisus ja mida tehti valesti. Kas poleks kärpeid saanud teha juba varem? Kas olime plaanide tegemisel liiga uljad? Tõsised küsimused, mis vajavad vastamist. Eestit kui väikest avatud majandusega riiki tõsiselt puudutava üleilmse kriisi põhjused on Ameerika Ühendriikides. Need said alguse vastutustundetud laenamist lubanud panganduse põrumisest. Olukord, kus laenu said enam-vähem kõik, kes küsida viitsisid, ei saanud kesta kuigi kaua.

Rahaturud ja maailma majandus on üleilmselt tihedamalt seotud kui eales varem. Majandusprognosid, mis eelarve koostamise aluseks, on kiiresti muutunud ja seda mitte üksnes Eestis,

.....

Lastega perede kindlustunne on ebakindlatel aegadel kõige olulisem.

vaid kogu maailmas. Eesti jaoks oli oluline 2009. aasta eelarve õigel ajal vastu võtta, et vältida ebaselgust ja määramatust. Riigi rahanduse ja tuleviku kavandamine ei ole aga asi, mis eelarvet kinnitava haamrilõõgi järel pooleks aastaks peatub. Majanduses toimuvat tuleb pidevalt jälgida ja selle järgi otsuseid teha. Kiirestivalminud säästueelarve näitab, et Eestis suudetakse muutunud oludele kiiresti reageerida. Vaidlused eelarvekärbete üle olid küll tulised, aga süüdistusi või inetusi öeldi vastastikku vähem, kui Eesti poliitikas enamasti tavaks. See on väga julgustav märk.

Võime olla rahul, et peretoetuste maksimise põhimõtteid ja vanemapalka kärped ei puuduta. Lastega perede kindlustunne on ebakindlatel aegadel kõige olulisem. Ka pensionitõus tuleb, tõsi, veidi väiksem kui algselt kavandatud. Kokkuvõttes avalikus sektoris on kindlasti nii vajalik kui ka võimalik. Lisaks on olemas kava, mida edasi teha, kuidas majandus ümber korraldada, kriisist väljuda. Selle elluviimisel saavad kaasa lüüa kõik.

Võsu mängurühm uuest aastast uutes ruumides

TAIMI SAMBLIK

Seni rendipinnal tegutsenud ja pikka aega kolimisplaanse pidanud Võsu mängurühm on alates jaanuarist leidnud omale uue kodu Võsu Põhikooliga samas majas.

Vastremonditud ruumid on säravates toonides ja lastel mänguruumi senisest enam. Seega saavad järgmisel aastal Võsu Põhikooli esimesse klassi astujad tunde, et on lapsest saati samas koolis käinud. Elu on üks igipõline õppimine ja esimesed meeldejäädavad sammud tehaksegi just lasteaia või mängurühmas.

Kulude kokkuvõid

Vihula vallavanema Priit Pramanni sõnul oli kolimise peamiseks põhjuseks kulude kokkuvõid ning ilmselt seni kasutuses olnud hoone kehvas seisukorras. „Võsu kooli laste arv on igal aastal vähenenud ja selge on, et

.....

Lapsed kui otsesed teenuse tarbijad on uutes ruumides avastanud enda jaoks värviküllase ohtrate mängunurkadega mõnusa mängumaa.

tõusu ei ole niipea loota. Seega on ressursid ruumide näol kasutamata ja maja peame nagunii täies mahus ülevõetud otsu-

Esimesed meeldejäädavad sammud tehaksegi just lasteaia või mängurühmas.

se õigsuses valla majandamise seisukohalt kindel.

Hea, et ruumilahendus on toonud positiivsed muudatused kõigi teenusekasutajate- osutajate ellu: lapsevanema jaoks on lapse lasteaeda toimetamine senisest mugavam. Jääb ära kitsast sõiduteed pidi lasteaeda sõit ning tülikas manööverdamine metsatuka all. Seni jalgsi tulijate kae-

lamurdvad katsumused pimedatel metsaradadel on nüüdseks samuti minevik.

Mõnus mängumaa

Ka lasteaia kasvatajate töö on lihtsustunud, kuna toitlustamine ja spordihooone kasutamise võimalus võimlemistundide pidamiseks on kohe käeajala juures.

Lapsed kui otsesed teenuse tarbijad on uutes ruumides avastanud enda jaoks värviküllase ohtrate mängunurkadega mõnusa mängumaa. Eriti tunnevad sellest rõõmu vanemad lapsed.

Tänaseks on kolijad esimestest kohtanemiskustest üle saanud ning tunnevad ennast kooliperega ühes hoones igati mugavalt.

Taimi Samblik

Kiviõli ettevõtjad: olgem pessimistlikud optimistid!

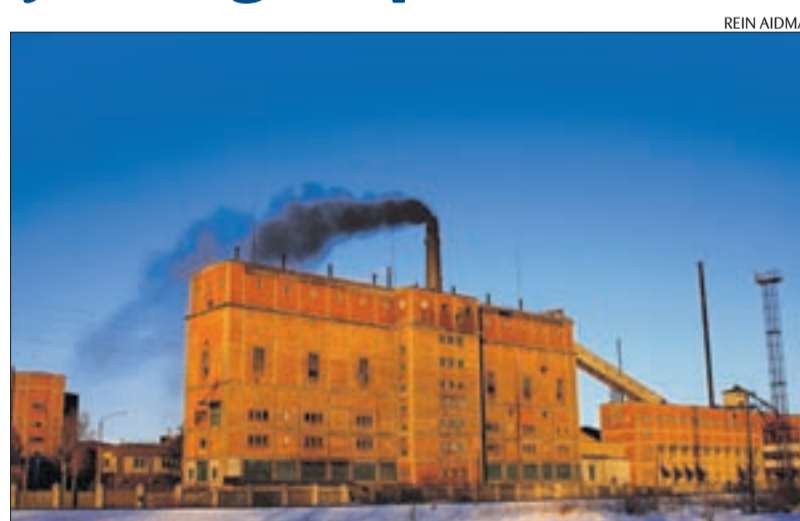

Rein Aidma, Riigikogu liige

Riigikogu liige Rein Aidma kirjutab Kiviõli ettevõtjate kohtumisest, kus arutati piirkonna majandusprobleeme.

Eesti finantsmajanduslik olukord ei ole kiita. Kas ja kui hulluks maailmas edaspidi läheb – kes sedagi teab? Igal juhul saab olema väga raske aasta, võib-olla ka järgmine. Lõplik paranemine ei pruugi tulla enne mitut aastat, ütlevad väga ettevaatlikud.

Kiviõli linnavolikogu esimees Maksim Danilov kutsus kokku piirkonna ettevõtjad, et teemat arutada. Olu-korra ülevaates selgus, et soojahind eratarbijale on ligi 1000 kr/MWh ning Kiviõlis on müügis umbes 300 korterit, millele ei leita ostjaid. Näiteks Palu Steel OÜ, mis toodab metallkonstruktsioone ja katlaid, annab muuhulgas tööd ka Viru Vanglas, ning müüb ekspordiks üle 80% oma toodangust, on silmitsi raskustega, sest nüüd soovivad ka senised vanad lepingupart-

Püssi puitplaatide tootja AS Repo Vabrikud loodab, et lähiajal koondamisi ei tule.

nerid lisagarantiisid.

Piirkonna suurim tööandja Kiviõli Keemiatööstuse OÜ toodetava põlevkiviõli realiseerimise mõttekus sõltub nafta barreli hinnast – mida madalam, seda vähem mõtet toota. Uute arenduste-seadmete evitamise lükkub paratamatult edasi – ootama soodsamaid aegu. 2008. aastal koondati umbes kümnendik töötajaid. Leevendust peaks andma kõrgemate keskkonnatasude kehtestamise paratamatu edasilükkamine –

praegu ei ole õige aeg. Nii oleme ka meie erakonna seitsme sammu ühes meetmes ette pannud.

Väldime koondamisi

Püssi puitplaatide tootja AS Repo Vabrikud loodab, et lähiajal koondamisi ei tule. AS Svarmil – peamiselt tööriiete tootja – on teistes riikides (ka Venemaal) tootmist kõvasti vähenanud, eriti siis, kui Rootsi Volvo autotehas oma tootmist ja vastavalt tellimusi Svarmililt kõvasti vähendas.

Käesoleva aasta palgafond tootmise üldiseks jätkamiseks Eestis on aga olemas.

Eksportiturd raskustes

Aseri Tellise ehk Wienerberger AS vana tehase suleti, katusekivi (aseri savist!) tootmine on viimasel ajal toimunud rohkem lattu. Loodetakse, et ehkitusturg kevadel siiski kosub, seni rakendatakse töötajaid muudel töödel.

Kiviõli regioonis on aasta alguses tublisti üle poole tuhande töötut. Kõik eksporditootvad ettevõtjad märgivad sihtturgudel valitsevat segadust ja ebakindlust, olukord ei ole kiita.

Osa ettevõtjaid küsib, kuidas riik saaks aidata, seda kuni sinnani, et ärme raiska raha niivõrd töötutele, kui võrd ettevõtjatele – siis töötuid ei tulegi! Lubasin, et kui riigipoolsed ettevõtluse tugistruktuurid on oma käesoleva aasta kavade valmis saanud, tulevad nad kohale ja räägitakse läbi toetusvõimalused.

Nii olemegi EASI ja KREDEXi juhtidega kokku leppinud, et 20. veebruaril toimub Kiviõlis ühine uusi võimalusi selgitav seminar. Elu peab ju ometi edasi minema. Olgem siis üheskoos pessimistlikud optimistid!

Ojuland: Eesti IT-ettevõtted suudavad eksportida

Eesti infotehnoloogiaettevõtjate ning -visionääride ja Riigikogu liikmete ühisel ümarlaul arutati jaanuaris võimalusi, kuidas Eesti saaks IT-eksporti valdkonnas areneda.

Intensiivses diskussioonis ettevõtjate ja Riigikogu liikmete vahel tõdeti, et riiklikul tellimisel valmivad IT-alased tooted tuleb luua innovaatilised ja kompaktsed – sellised, mida on võimalik edasi müüa. Ideedest peavad saama reaalselt müüdavad tooted.

Häid näiteid piisavalt

Üks ümarlause korraldajatest, Riigikogu aseesimees Kristiina Ojuland märkis, et elukeskkond ümberringi muutub väga kiiresti. „Vaadatamata majanduslangusele on aasta 2009 kuulutatud innovatsiooniaastaks. See on väga positiivne. See on märk, et riigi tasandil pööratakse rohkem tähelepanu prioriteetsetele valdkondadele. Selle nimel, et kindlustada parem tulevik ja et sünniks uued, värsked ja edasiviivad ideed. Reformierakond mõtleb jätkuvalt, kuidas hoida ettevõtluskeskkonda elavana ning millised valdkonnad vajavad teatud ajahetkel suuremat tähelepanu,“ rääkis Ojuland.

Riigikogu aseesimees kinnitas, et maailmas ringi käies veendub ta üha ja üha: meie IT-sektor on üks ekspordivõimelisemaid. „Tõtt-öelda ei saa aru sellest Eesti Nokia otsimisest. Miks me ei räägi laias maailmas sellest, et Eestis leiutati Skype? Või sellest, mis on X-tee ja kui mugavaks teeb see igapäevaelu ka tavakodaniku jaoks?“

„Eesti on IT-valdkonnas eeskujuks paljudele riikidele, kelles äratame oma lugudega e-teenuste efektiivsusest

Linnar Viik esines ettevõtjate ja poliitikute ühisarutelul ettekandega IT-ettevõtluse tulevikust.

suurt huvi.“ Nii meenutas Ojuland möödunud aasta oktoobris kohtumist Aserbaidžani president Ilham Alijevi ning Aserbaidžani side- ja infotehno-

logia ministriga, mille raames oli Eesti IT-ettevõtjatel võimalus kõrgel riiklikul tasemel luua vajalikke otsekontaktide. „Täna on meie ülesandeks ära

kasutada kõik rahvusvahelised IT-alased foorumid, seminarid ja konverentsid, kus Eesti ettevõtjad saaksid oma toodangut tutvustada. Poliitikute ja diplomaatide ülesanne on siinkohal ülioluline – meie ettevõtjate huvisid välismaal kaitsta ja tutvustada.“

IT-riigi maine tiivustab

Fookuses on eelkõige riigi ja erasektori koostöö antud valdkonnas, sealhulgas ka ekspordi võimaluste otsimine. „Meile, eestlastele, on iseenesestmõistetav, et on olemas e-valimised, e-valitsus, võimalus ID-kaardi abil dokumente allkirjastada jne. Paljudes riikides ei osata taolisi lahendusi veel ettegi kujutada. Just selle vastu on maailmas suur huvi ja meil

peaks olema valmisolek aidata ettevõtjatel oma oskust laia maailma edasi müüa. See, muuseas, on suuresti ka Eesti maine küsimus,“ rääkis Kristiina Ojuland poliitikute ja infotehnoloogiaettevõtjate ümarlaul.

Ümarlaul osalenud leidsid, et ka Eesti arenguabi teistele riikidele võiks olla suure osas infotehnoloogiliste lahenduste näol. Siin on peidus reaalsed võimalused riikidevaheliseks kasulikuks koostööks. Ümarlaul osalesid teiste seas IT-visionäär Linnar Viik, Fujitsu Services nõukogu esimees Niilo Saard, NOW Innovations asutaja Kalju Rüütli, eGovernance Laboratory juhatuse liige Riho Oks ja EAS turundus- ja kommunikatsiooniuksuse direktor Erki Peegel.

Lühidalt

Vähi sõeluuringud aitavad hoida tervist

Eestis haigestub igal aastal ligikaudu 550 naist rinnavähki ja 140-150 naist emakakaelavähki.

Tervislikud eluviisid ja varane avastamine

Rahvusvahelised uuringud näitavad, et umbes 40% vähi haigestumistest on võimalik ennetada. Kolmandikku neist aitab ära hoida tervisesõbralik elustiil, samuti on oluline vähi varane avastamine. Täienenud diagnoosivõimalused ning ravimid aitavad praegu vähi hoopis tulemuslikumalt ravida kui veel mõned aastad tagasi.

Eestis rakendunud rinnavähi sõeluuringute tulemusi on juba näha. Kui kümne aasta eest leiti vaid 39% avastatud rinnavähi vormidest varajases staadiumis, siis nüüd sõeluuringu käigus leitakse ligi 75% rinnavähist varajases staadiumis. Emakakaelavähi sõeluuringu tõhususe kohta võib tuua näite Soomest, kus nii emakakaelavähi haigestumus kui suurem os viimaste aastakümnetega märkimisväärselt langenud (juhtumite arv ja suurem os alanevad alates 1960. aastate keskelt 85%).

Uuringut tuleb võtta tõsiselt

2007. aastal tuli Eestis rinnavähi uuringutele kirjaliku kutse saanud naistest aga kohale vaid 51%, emakakaelavähi uuringutele vaid 38%. Sotsiaalminister Maret Maripuu ar-

vamusel peaksid kõik naised, kes on saanud kutse, uuringutele osalema.

„Kui naisel avastatakse emakakaelavähi rinnavähk varakult, on selle ravi palju paremate tulemustega ning võimaldab päästa inimese elu,“ laus Maret Maripuu Teatajale.

Rinna- ja emakakaelavähi sõeluuringud on osa Eesti riiklikust vähiennetuse strateegiast, mida rahastatakse nii riigi kui Eesti Haigekassa eelarvest. Sel aastal oodatakse rinnavähi varajase avastamise uuringutele vähemalt 36 000 50-62-aastast naist. Emakakaelavähi sõeluuringutele on oodatud 16 000 30-59-aastast naist. Rinnavähi varajase avastamise uuringutele kutsutakse naisi iga kahe aasta järel, emakakaelavähi ennetavatele uuringutele iga viie aasta möödudes. Nimelise kutse saadab Haigekassa postiga.

Kairi Lutt

LUGEJAKIRI

Kuidas ma loobusin oma lapsetoetusest

Mul on kodus kasvamas alla aastane tütar ja saan vanemahüvitist. Nagu paljudel teistel kodus olevatel emadel, ei ole minulgi raha ülearu ning poes käies võrdlen hindasid, kuid mõistan, et minu jaoks ei ole see 300 krooni nii suure tähtsusega, kui see on mõnes teises peres. Hea meelega loovutan selle raha kellelegi, kes seda tõesti vajab. Kahtlesin veel siiski, et teinekord on ühekordne poes käik kaugelt üle selle summa – äkki on piinlik nii väikse raha pärast kogu tegutsemist ette võtta.

Otsustasin siiski uurida ja proovida. Endamisi otsustasin, et ilmselt maapiirkonnas oleks abi rohkem vaja ja võtsin ühendust vallaga, kust on pärit minu isa ja rääkisin oma mõttest ühele tuttavale volikogu liikmele. Minu ainus soov oli, et tegemist

võiks olla perega, kus on palju lapsi ja/või väikesed lapsed. Tuttav arutas teemat sotsiaaltöötajaga ja üheskoos leidsid mulle sellise inimese, kes ehk väikest toetust vajaks. Edasi oli juba lihtne – tegin pangas püsikorralduse ja nii see käiku läkski. See kõik juhtus sügisel.

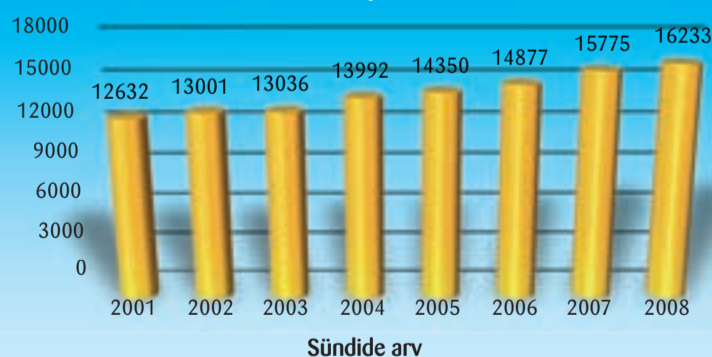
Miks ma seda tegin? Mind ei huvita ei avalik tänu ega ka kriitika minu teguviisi õigsuse osas. Mina loodan salamisi, et sel perel on väikse lisissetuleku üle hea meel ja ehk saab mõni väike inimene endale korraliku seljakoti või uisud või rahuliku meelega klassiga ekskursioonile minna.

Aasta möödudes loodan saada tagasisidet, kas mu väike panus läks asja ette.

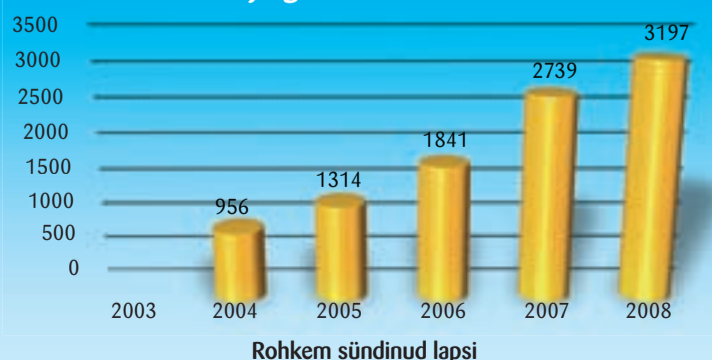
Juta

(Tegu on pseudonüümiga, toimetusele on kirja autori nimi teada)

Vanemahüvitis ja sündide arv

Vanemahüvitise järgselt rohkem sündinud laste arv

Kunda tuleviku määravad noored

Kunda noor reformierakondlane Grisse Süda tunnistab, et kodulinn on talle armas, ning loodab, et Kunda muutub linnaks, kus on väga hea elada.

Grisse Süda sõnul on Kunda reforminoored kesken-
dunud seni peamiselt ühis-
kondlikule tegevusele. „Mitu aastat järjest oleme külastanud jõulude ajal Imastu puuetega lastekodu. Seal küpsetame koos eriliste inimestega piparkooke, räägime, laulame. See on tore, kui saame head teha ning need lapsed, noorukid, täiskasvanud oskavad sellest suurt rõõmu tunda. Nende säravad silmad ja oskus igast pisiasjast rõõmu tunda liigutavad südant, seepärast oleme külastanud Imastut igal aastal,“ räägib Grisse Süda.

Armas kodulinn

Grisse sõnul käidi ka vanadepoduse esinemas, mis oli vägagi meeldejääv. „Me laulsime, lugesime luuletusi, tantsisime. Küpsetasin kaasa ka koo-
gi, mida jagasime kõigile. Vanematel inimestel oli väga hea meel, et me seal käisime ning nende aega sisustasime.

Grisse Süda Kunda Gümnaasiumi lõpetamisel.

Hiljem kuulsime, et nad olid meid juba hommikust peale oodanud ja see läks tõsiselt hinge,“ räägib Grisse Süda.

„Kunda on mu kodulinn ning see jääb alati hinge. Kunda on küll väike, seal elab vähe inimesi ning vahel tuleb seal igavus peale, kuid see on koht,

Kunda on mu kodulinn ning see jääb alati hinge. Kunda on küll väike, seal elab vähe inimesi ning vahel tuleb seal igavus peale, kuid see on koht, kus elavad mu vanemad, õed ja vanavanemad.

kus elavad mu vanemad, õed ja vanavanemad,“ räägib neiu.

Kundasse tahab ta minna vähemalt kord kuus, et külastada oma perekonda ning puhata Tallinna kiirest elust. „Ma arvan, et Kunda muutub iga aastaga rohkem linnaks, kus on väga hea elada,“ sõnab ta.

Rohkem sporti

Et Kunda linn ikka kestma jääks, võiks seal elada rohkem inimesi. „Noori tu-

leb rohkem toetada, sest nendest ole-
neb tulevik. Kui nad näevad, et linn hoolib neist ning siin on elamiseks väga head tingimused ja võimalused, siis tulevad nad hiljem tagasi.“ Muudugi ei saa jätta mainimata, et ka sporti võiks rohkem investeerida. „Tervislik eluviis on tänapäeval väga oluline kõigile ja kui noorel inimesel on hobi, siis hulgu ta vähem tänavatel ning ei saada korda pahandusi. Seepärast tuleks innustada sportima, tuleb luua häid võimalusi terviseraja ja jõusaali suurendamiseks,“ arutleb noor kundalane.

Grisse Süda sõnul meeldib talle poliitika väga. Ülikoolis õpib neiu riigiteadust ning seetõttu kavatses kandideerida sügisel ka Kunda linnavolikogusse, mis pakuks esimest võimalust ise midagi poliitikamaastikul korda saata.

Eesti Teataja
Eesti Reformierakond
Tõnismägi 9, 10119 Tallinn
Toimetusega saab tööpäevadel 10-14 ühendust telefonil 5850 1122 ja meiliaadressil: teataja@reform.ee

Eelmises lehes avaldatud tagasiside ankeetide seast võitis auhinna: **Liivi Tamm**

Saada vastus märksõnaga "lahendus" 5. märtsiks aadressile Tõnismägi 9, 10119 Tallinn või e-posti teel teataja@reform.ee ning osale Eesti Teataja meene loomisel.

Ristsõna lahendus

.....

.....

Ees- ja perekonnanimi

.....

.....

Postiaadress või e-post

.....

.....

Telefon.....

Eelmise peauhinna võitis Urmas Urb

Oma andmeid edastades nõustun tulevikus saama Eesti Reformierakonda ja selle poliitikut puudutavat infot või reklaami, mille edastajatel või töötlejatel luban kasutada oma andmeid nimetatud eesmärgil tingimusel, et andmeid ei kasutata muuks kui Eesti Reformierakonna ja selle poliitikutega seonduva informatsiooni või reklaami edastamiseks.

Cimblar ***	Aafrika riik	Viies ratas vankri all	Tuvi häält tegema	Uurimis...	Rooma keiser	Kahekordne diameeter	Uraan	Populaarne saade Venemaa televisioonis	Armas SDP-lane		Prantsuse filmilegend	Lühikest kasvu elanik Aafrikas	Kinnise katusega saan	Õnne 13 tegelase hellitusnimi	Mateeria
Ruumide eraldaja										Vagusi Talletuskohad					
Põhjad							Mandaat								
Raudruun						Soe säärik (4 tähte)									
Stella ... (belgia õlu)								Tüma maa					Personaalselt		
Norra endine tippkahevõistleja								Segavereline ladina-ameeriklane					Küla Puka vallas		
					Linnud						Avaliku Teenistuse Seadus				Riik, kus eestlased hiljuti söösid
Riik Lõuna-Ameerikas								Rahvuskaart			Öllepealinn (4 t)				
Kirjanik (4 t)								Konsistents			...poiss				
Hape					Teadus ilust ja kunstist										Rida
					Õppeasutus										Vesine looduslik pinnavorm
Kaugemal						Jupiteri satelliit			Kanada hokilegend				Visual Aid		
						Elanik			Suurepärastelt				Blacky solist		
Põhi		Muhamedi jumal (5 t)											Järvemuusikatalu		
		Naispoet													
	Keel				Kerge jalaga loom					Esimene		Krooni tähis			
	Mowgli söber				Repressiivorgan					Mitte siin		Meeldima (inglise k)			
Kidad								Vagameelne							Karupoeg
								TV-spordimees							Puhhi söber
								Vastne							
Soome alkoholi- monopol (4 tähte)												Vene vürstinimi			
												Video Local			
						Seadusandlik võimuorgan 1919-1920									
						Amper									
Hoki- kiivrite tegi		Põline Tartu näitleja							"Lihtsa elu" teletibi						Kaksik- vokaal